

վերցնելով, Դեկտեմբեր 2-ին անցնում է Գորիս⁷ :

Այդ միտիայի նպատակն էր՝ Շուշի-Եւլախ, Շուշի-Չանդեղուր միացնող խճուղիները ապահովել ճամբորդների համար եւ ընդհանրապէս խաղաղութիւն ստեղծել շրջաններում :

Չանդեղուր զնայած միտիային յաջողւում է ճանապարհները մի առ ժամանակ ապահովացնել եւ միտիայի թղթերով (անցազբերով) տեղի է ունենում երթեւեկութիւն :

Առաջին անգամ միտիայի թղթով Շուշի է գալիս Շուշուայ գնդի սպաներից գլխ. Յովակ Ստեփանեանը, իր հետ բերելով Չանդեղուրում մնացած (ճանապարհների փակ լինելու պատճառով) Շուշինսկի Պոլկի դանձակեցի եւ զարբաղցի զինուորներին :

Դարբաղի ազգային մարմինները՝ ի վիճակի չլինելով այդ զինուորներին պահել, նորանց ուղարկում են իրենց տները :

Այդ օրերին Չանդեղուրից Շուշի էր եկել բժիշկ Ռուբէն Տէր Ստեփանեանը եւ Անդրանիկի հրահանգով պիտի անցնէր Բազու ու նորից վերադառնար Գորիս :

Ճանապարհները երբ մի քիչ ապահովւում են, Չանդեղուրի գիւղացիները մեծ քանակութեամբ իւզ, պանիր, ոչխար էին բերում Շուշի եւ նոյնիսկ Բազու էլ էին տանում : Իսկ վերջերում սկսում են գէնքի առևտրով պարապուել :

Չանդեղուրի մարմինները տեսնելով որ Ազրբէյջանի թաթարները օգտւում են առիթից եւ եղած կենսամթերքները դուրս են բերում Չանդեղուրից, ինչպէս նաեւ նկատելով որ թաթարները բարձր գներով գէնքեր են գնում գիւղացիներից, որոշում են այլեւս Չանդեղուրից թոյլ չտալ որեւէ ապրանք դուրս բերելու : Զինավաճառութեան դէմ էլ խիստ միջոցներ են ձեռք առնում :

Երբ Մայր Գիրտնը, Գորիսից վերադառնում է Շուշի, նորից ճանապարհները վտանգւում են, որովհետեւ Հաջիսամլուի քրդերը, ճամբորդները թալանում էին. այդ պատճառով էլ երթեւեկութիւնը դադարում է :

Ռուբէն Տէր Ստեփանեանը անցնում է Բազու եւ վերադառնում է Շուշի ճիշդ այն օրերին, երբ Շուշի-Գորիս խճուղին փակուած էր :

Սակայն նա մի բոպէ արհամարհում է ամէն ինչ եւ կառք նստելով Շուշուց մենակ ճանապարհւում է Չանդեղուր :

Բժիշկ Ռուբէնի հետ եւ ծանօթ չէի. առաջին անգամ ընկեր Հայրապետ Մուսայէլեանն է ծանօթացնում, այն էլ նրա Գորիս ճանապարհուելու օրը :

Երբ բժիշկը մեզ մնաք բարեաւ է ասում, եւ զարմացած հարց էի տալիս. բժիշկ, այս օրերին երբ ճանապարհները փակուած են, ինչպէ՞ս էք համաձայնում մեն-մենակ Հաջիսամլուի քրդերի միջով անցնելու :

Բժիշկը ժպտալով պատասխանում է. «Անդրանիկի անունը բաւական է» :

Եւ այս բառերի տպաւորութեան տակ, ես ու Հայրապետը ճանապարհում ենք բժիշկին, առանց յոյս ունենալու, որ նա ապահով Գորիս կը հասնի : Սակայն Անդրանիկի անունը, նրան անսիրտ Գորիս է հասցնում :

Դեկտեմբերի սկզբներին, Բազուից երկու անգլիական սպաներ են գալիս Շուշի : Նոյն օրը Ազրբէյջանի կառավարութեան կազմակերպուած աւազակային խմբերը յարձակում են Դիզակի շրջանի Դոլանլար հայկական գիւղի վրայ եւ հիմնովին տւերում են : Անգլիական միտիան մի սպայ է ուղարկում Վարանդա՝ Սոկրատ բէկի մօտ, որպէսզի միասին գրնան Դիզակ եւ տեղում ստուգեն այդ գիւղի աւերման պատճառները :

Այդ սպան ու Սոկրատ բէկն իր մի քանի ձիաւորներով, անցնում են մինչեւ Տոզ գիւղը : (Դիզակ) :

Սակայն Դիզակի հրամանատար Ա-ն, երբ իմանում է, որ Սոկրատ բէկն էլ է այդ սպայի հետ, նրանց կանգնեցնում է Տոզ գիւղում եւ թոյլ չի տալիս առաջ անցնելու : Դիզակի հրամանատարը առաջարկում է անգլիական սպային՝ երկու հարիւր ձիաւորներով երթալ այդ գիւղը՝ առանց Սոկրատի. բայց սպան չի համաձայնում, որից յետոյ նրանք վերադառնում են :

Դիզակի հրամանատարի այս ձեռով վարուելու պատճառը այն է լինում, որ նա բաւական դժգոհ էր Սոկրատ բէկից, քանի որ Անդրանիկին խաբել էր եւ վերջին անգամ իրեն յանձնուած ծրագրերը չէր իրագործել. դորա